

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXV, broj 25

25. lipnja 2015.

cijena 200 Ft

Foto: Timea Horvat

11. stranica

20. obljetnica Hrvatskog društva za očuvanje tradicije i polipšavanje sela „Zviranjak” u Prisiki

Zagrebačko gostovanje 4. – 5. stranica

Tijelovo u Santovu

6. stranica

Tukuljski piknik

15. stranica

Parlamentarni glasnogovornik Nijemaca u Mađarskoj Imre Ritter, prema §. 124.(2), točki 4. odluke Parlamenta broj 10/2014.(24.II.) o organizaciji i radu Parlamenta, sukladno §-u 29., točki 4. Zakona XXXVI. o Parlamentu iz 2012. godine, postavio je pitanje premijeru Viktoru Orbánu po Predmetu: Narodnosno pitanje, Mađarska nikada nije bila multikulturalno društvo?

Ritterovo pitanje u našem prijevodu: „Gospodine Premijeru, u govorima održanima 19. svibnja 2015. godine u Strasbourg, odnosno na tiskovnim konferencijama prije i poslije izrečeno je nekoliko rečenica ili dijelova rečenica, odnosno u pisanim i elektroničkim medijima objavljena izvješća izazvali su zabrinutost u krugu narodnosti u Mađarskoj.

Takve su bile «jer mi nikada nismo bili multikulturalno društvo...», «Mi smatramo vrijednošću da Mađarska, s prilično homogenom kulturom, načinom razmišljanja, civilizacijskim običajima pokazuje prilično homogenu sliku. Prema našem mišljenju to je jedna vrijednost, što i ne želimo žrtvovati.» «Želimo Mađarsku očuvati kao mađarsku državu.»

Umalo 10 posto pučanstva Mađarske još i danas čine narodnosti. Prema izjavi koju je objavila Mađarska akademija znanosti i umjetnosti: Mađarska je dio Srednje Europe, koju ništa bolje ne obilježava nego nazočnost narodnosti koje su dobro organizirane i privržene svojoj kulturnoj samobitnosti. Povrh toga kulturna šarolikost vrijednost je koja uživa državnu zaštićenost, ne samo po danas važećemu mađarskom zakonu o pravima narodnosti nego i po više raznih međunarodnih ugovora. Onaj tko to poriče, poriče pripadnost narodnosti političkoj zajednici, i njihovu svijest o važnosti toga, te

Glasnikov tjedan

priznanje narodnosnih zajednica.

Žalosno je obilježje proteklog 20. stoljeća bilo nasilna mađarizacija koja nije birala sredstva. Samo da ukažem na nasilno progananih 200 000 Nijemaca u Mađarskoj, čija će 70. obljetnica biti obilježena iduće godine. Posljednjih godina u svezi s narodnostima bilo je promjena u Mađarskoj politici koje su ulijevale nadu, radosno smo slušali Gospodina Premijera kada je zajedničku konferenciju za novinstvo održanu s njemačkom kancelarkom Angelom Merkel otvorio ovim riječima:

Glasnogovornicima narodnosti osigurali smo mjesta u Parlamentu. Ne govoreći o tome da smo podupiranje narodnosnog područja 2015. godine povisili s 51,4 posto.

„Mađarski narod ne samo poštuje nego i simpatizira Nijemce, u čemu golemu ulogu imaju Nijemci u Mađarskoj, koji su sebi izborili veliko poštovanje, a njihov predstavnik bio je član današnjeg izaslanstva.“

Vjerujemo da je mađarska politika jednom i zauvijek prekinula s nasilnom mađarizacijom. Načisto sam s time da rečenice i polurečenice istrgnute iz konteksta često daju mogućnost za krive zaključke. Zato molim Gospodina Premijera da u svom od-

govoru izloži navedene rečenice, svoj stav u svezi s multikulturalizmom, s homogenim i mađarskim društvom.“

Na pitanje Imrea Rittera, 15. lipnja 2015., ovlašču premijera, odgovorio je državni tajnik Ministarstva ljudskih resursa Bence Rétvári:

„Donekle ste i sami dali početak odgovora na postavljeno pitanje. Počeli ste s time, ako rečenice gledamo u kontekstu. I doista, moraju se razlikovati izrazi mnogonacionalna i multikulturalna. Da u Mađarskoj i danas živi mnogo narodnosti, to se vidi i ovdje u Parlamentu, jer sukladno Temeljnom zakonu (Ustavu) od 2014. godine mogu imati i svoje glasnogovornike ovdje u Parlamentu. Kako piše i u Temeljnom zakonu, narodnosti koje žive među nama, organski su dijelovi mađarske nacije, i državotvorni su čimbenici. Nasuprot

tome izraz multikulturalizam služi kao susretnište ljudi pristiglih iz različitih civilizacija. Tako ga rabe u Zapadnoj Europi, tako ga i mi rabimo u Srednjoj Europi, onda je, naravno, posrijedi potpuno drukčija situacija. Nije posrijedi pitanje suživota, dobrih odnosa uspostavljenih kroz pet stoljeća, nego potpuno drukčijih, suprotstavljaju se ljudi muslimanskih, udaljenih država i europskih društava zasnovanih na kršćanstvu, većinom više zapadnoeuropskih država. Evo, navodim onda riječi gospodina Premijera od 3. lipnja: „Mađarska ima mnogonacionalno korijenje i kulturnu pozadinu, ali to nije multikulturalizam. Multikulturalizam je suživot ljudi različitih civilizacijskih pozadina, islama, azijskih vjera i kršćanstva.“ Preambula Temelnog zakona izriče, što je prije podosta godina prihvatila koalicija FIDESZ-KDNP: *Iskazujemo da su narodnosti koje s nama žive dijelovi mađarske političke zajednice, i državotvorni čimbenici.* Tako dakle i sve narodnosti koje su zastupljene ovdje u Parlamentu na razini glasnogovornika, također su organski dijelovi mađarske nacije, tako smo prihvatili u prosincu 2011. godine Zakon o pravima narodnosti, 19. siječnja pak s jednom drugom odlukom taj smo dan proglasili spomenudnom deportiranja Nijemaca u Mađarskoj, a jednako tako važnom odlukom, glasnogovornicima narodnosti osigurali smo mjesta u Parlamentu. Ne govoreći o tome da smo podupiranje narodnosnog područja 2015. godine povisili s 51,4 posto.“

Branka Pavić Blažetin

Bilješka čitatelja

Slatka naša

Prilikom svete mise na blagdan Blagovijesti (25. ožujka) u spomen događaja kada je arkanđeo Gabrijel nagovijestio Djevici da će začeti Isusa po Duhu Svetom, pri kraju bogoslužja u smartonskoj crkvi zaori se pjesma na mađarskom: Boldogasszony, Anyánk... (Bogorodica, nam mati). U uzvišenom tonu pjeva refren mlado i staro: Magyarországról, édes hazánkrol / Ne feledkezzél el szegény magyarokról! (Mađarsku, slatku našu/ ne zaboravljaj siromahe Mađare!) Na tren mi zastaje dah. Nema se što tajiti: pjesma je ganutljiva, dostojanstvena, kako uz pratnju vještog orguljaša iz osnovnog b-mola ponegdje prelazi u durski tonalitet. Prema legendi, prije dvjestotinjak godina bila je to himna naroda. Pjeva se često i dandanas na svim marijanskim blagdanima od kojih više ima u katoličkom kalendaru. Ostajem nijem u crkvi mojega rodnoga sela, kamo katkad navraćam, premda znam tekst i melodiju. Šutim, a misli mi samovoljno poletješe sve do mog djetinjstva. Kao klinac od 6-7 godina, svake nedjelje obvezatno treba da idem u crkvu. A tamo pravi žamor (kakofonija), bujica glasova, iz kojih prepoznajem bariton mojega starog djeda. Čujem kako je za njega „slatka otadžbina Mađarska“. Njemu koji je čak i mađarski jezik slabije znao. Njemu koji je za mene pravi, rođeni Hrvat. Sve mi se to vrti u glavi i sve mi odjednom postaje jasnije toliko godina kasnije. Mom je starom onodobni poštovani gospon školnik utuvio u glavu to bezuvjetno „rodoljublje“. Taj je seoski „navučitelj“ kao pravi uzor služio na koji se ugledati trebalo i moglo. On je bio taj koji je kod naših predaka posijao sjeme asimilacije, mađarizacije, htio to on svjesno ili ne. A utjecaj, posljedice toga i dandanas osjećamo mi, unuci, prauunci naših djedova, pradjedova.

Josip Mihović

Uručenje priznanja OKTV-a

Blagdan darovitosti

„Današnji je dan blagdan darovitosti, nadarenih učenika, koje je nešto potaknulo. Da bi netko postao izričito darovitim, potrebna je prirodna znatiželja đaka, i potrebni su i pedagozi koji prepoznaju i njeguju, obdaruju talentiranost. Ako su nagrađeni državnih natjecanja srednjoškolaca za nas otjelovljena nadarenost, onda su nagrađeni Bonis Bona odličjem i priznanjem Graphisofa jesu oličeni njegovatelji darovitosti“ – naglasio je ministar ljudskih resursa Zoltán Balog na svečanom uručanju priznanja najboljim natjecateljima državnih natjecanja srednjoškolaca. Dodao je kako su jednako potrebna oba tipa škola (srednja stručna škola i gimnazija), za razvoj pojedinca, zajednice i društvene dobrobiti. Kao donositelji odluka, naša je zadaća da oba puta učinimo prikladnima za iznjudranje sposobnosti. Bitno je da stručno obrazovanje i opća naobrazba jačaju jedan drugoga u sustavu opće prosvjete – reče ministar Balog. Državni tajnik za opću prosvjetu Judit Bertalan Czunyi pri obraćanju javnosti istaknula je da se nadmetanje priređuje od 1923. godine, i da godine koje su iza nas jesu dokaz da nadmetanje ima svoju budućnost. Školske godine 2014./15. na natjecanja ministarstva odgovornog za prosvjetu iz 27 predmeta, u 38 kategorija registrirali su 30 563 prijave, to je sveukupno 21 991 đak, budući da se jedan učenik mogao prijaviti iz više predmeta. Nagradu najboljim

Nikola Végh, Rebeka Špirka, Danijel Blažetin

natjecateljima državnih natjecanja srednjoškolaca (prva tri mjesta) uručio je ministar Zoltán Balog u društvu državnoga tajnika Judit Bertalan Czunyi.

Među inima priznanje su preuzeli i najbolji natjecatelji iz hrvatskoga jezika i književnosti: maturantica budimpeštanske Hrvatske gimnazije Rebeka Špirka (III. mjesto), gimnazijalci 11. razreda pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krležę Dani-

jel Blažetin (II. mjesto) i Nikola Végh (I. mjesto). Rebeka se marljivo priprema na maturu i na daljnje usavršavanje, prijavila se na slavistiku na ELTE, a Danijel i Nikola čekaju bezbrižno ljeto i odmor. Srednjoškolce su na nadmetanje pripremile profesorice hrvatskoga jezika i književnosti Mirjana Karagić i Jelena Kiš Kolar.

Na svečanosti je ministar Zoltán Balog u društvu državnoga tajnika za obitelj i mladež Katalin Novák uručio nagradu „Bonis Bona – za nacionalno darovite“, koje je ove godine za višegodišnji uspješan rad s darovitima preuzelo šezdeset pedagoga. Također su dodijelili i odličje Graphisofa, koje dobivaju oni profesori matematike koji istaknuto rade s darovitim srednjoškolcima. Ove je godine to odličje preuzelo dvadeset profesora.

Čestitamo našim uspješnim srednjoškolcima za lijep rezultat i želimo im mnogo uspjeha u životu! Nemojmo zaboraviti da su i oni unapređivači svoje škole, a također i naše hrvatske zajednice. Vrijedilo bi razmisliti da državna tijela Hrvata u Mađarskoj također priznaju rezultate naših darovitih mladih. Znam, postoji odličje za mladež, ali smatram da je to znatno više. Usliše li se moje misli, priznanje bi se moglo uručiti na najvećoj našoj svečanosti, na državnome Danu Hrvata.

Među darovitim srednjoškolcima poznata lica naših gimnazijalaca

Kristina Goher

Zagrebačko gostovanje budimpeštanske Hrvatske škole

Kao zalog uspješne suradnje budimpeštanske Hrvatske škole, zagrebačke VII. gimnazije i Učeničkog doma „Marija Jambrišak“ nekoliko nastavnica i učenika narečene ustanove i članova Hrvatske izvorne plesne skupine od 13. do 16. svibnja 2015. gostovalo je u hrvatskome glavnom gradu. Učenici su bili smješteni u spomenutom učeničkom domu, a odrasli u apartmanskome kompleksu Prečka Nova galerija.

Na sceni Zagrebačkoga gradskog kazališta Komedija

Vjerojatno ni HOŠIG-ova ravnateljica Ana Gojtan i njezine suradnice, a ni članovi školske Literarne i glazbeno-plesne scene nisu mislili za vrijeme prvih proba predstave da će njihov novi kazališni komad „800-godišnja zajednička hrvatsko-mađarska povijest“ postupno otvarati vrata uspjeha. Prvo nastup u školskom predvorju, potom u zagrebačkoj VII. gimnaziji, te RaM Colosseumu na Danu Hrvata. Kako su se mijenjala mjesta i scene nastupa, tako se kazališni komad dopunjavao, dobivao nove okvire i sadržaje. Pojavili su se i likovi društveno-književnoga života Hrvata u Mađarskoj i zadivljujuće plesne koreografije. Družini su se pridružili i članovi Hrvatske izvorne plesne skupine. I tako je kazališna predstava preimenovana u „Vremeplov – prizori iz 800-godišnje zajedničke hrvatske-mađarske povijesti“. Ako bismo trebali u jednu rečenicu sažeti zagrebačko gostovanje hošigovaca i njihov boravak u tome gradu, možda bi se to najviše ogledavalo u mislima Marije Jurić Zagorke „Krepost smatram najvećom srećom. I ne može se zamisliti sretnijeg čovjeka od onoga koji zna da njegovi bližnji mogu od njega primati samo plemenitu dobrotu u osjećajima, željama i djelima.“ Jer je ravnateljica VII. gimnazije Ljilja Vokić učinila sve kako bi se ostvario ne samo njezin san

nego i san hošigovaca, nastup na kazališnim daskama u Zagrebu. Bok uz bok... pridružili su se ravnateljica Učeničkog doma „Marija Jambrišak“ Ljubica Banović, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, ravnatelj Zagrebačkoga gradskog kazališta Komedija Niko Pavlović i, ne u posljednjem redu, hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman i mađarski veleposlanik u Republici Hrvatskoj József Magyar.

U četvrtak, 14. svibnja, pripremalo se na večernji nastup. Ni umor ni kadšto oštre riječi redateljice Ane Gojtan nisu pomeli ustrajnost glumaca i plesača. Marijana Jakošević je sjela kod miksete za ton kao da je odrasla kraj njega, Dora Grišnik se pobrinula za prizore na platnu, vješto ih je slagala poput domina, i kako bi se svaki glumac predstavio u svome „najboljem svjetlu“, pobrinula se i za te učinke. Pri promjeni pojedinih scenskih uprizorenja dobro se snalazila Kristina Kirhofer, za rekvizite i kostime su uznastojali članovi Hrvatske izvorne plesne skupine i Erika Meggyesi. I uz redateljicu držala sve pod nadzorom, smirivala uzburkane živčane sustave Marija Šajnović. I stigla je večer... Na pozornicu je stupila ravnateljica VII. gimnazije Ljilja Vokić i pozdravila nazočne, među inima izaslanika predsjednika

Hrvatskoga sabora Domagoja Hajdukovića, zamjenika ministra kulture Alena Kajmovića, veleposlanika Mađarske Józsefa Magyara, veleposlanika Republike Hrvatske u Mađarskoj Gordana Grlića Radmana, načelnicu Sektora za pravni položaj i statusna pitanja Hrvata izvan Republike Hrvatske Mirjanu Vatavuk, višu stručnu savjetnicu pri Državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske Dubravku Severinski, ravnatelja Zagrebačkoga gradskog kazališta Komedija Niku Pavlovića te sve predstavnike hrvatskoga političkog i društvenog života. Nakon pozdravnih riječi ravnateljice Ljilje Vokić i HOŠIG-ove ravnateljice Ane Gojtan, nazočnima se obratio mađarski veleposlanik József Magyar. „Dobra večer! Jó estét kívánok! Možda nije slučajno što vas ovako pozdravljam jer upravo ta raznolikost u pozdravu čini nas jačim. Moj alma mater, bivša gimnazija gdje sam i ja učio i stekao obrazovanje, položio maturu bila je i danas je ovakva, šarena i vrlo bogata. Sve te raznolikosti čine nas bogatijima. Vrlo sam ponosan što možemo progovoriti na više jezika. I zahvaljujući vama koji ste večeras ovdje, možemo biti i prepoznatljiviji“ – naglasio je veleposlanik Magyar. Istaknuo je kako sa svojim hrvatskim kolegom veleposlanikom Grlićem Radmanom zajednički rade na tome da se očuva ono što je zajedničko, jer u tome globaliziranome svijetu mali narodi su u opasnosti. Nadovezujući se na misli mađarskoga veleposlanika Magyara, hrvatski je veleposlanik naglasio kako škola u Budimpešti nije samo kulturni misionar nego i politički jer nam daje vremeplov s pozitivističkoga gledišta... „Mi ovdje radimo veze, toplinu. Svjetlo stvara život. Svijeća koja pali drugu, ne gubi svoj sjaj, nego jača. I mi danas ovdje palimo svoju svijeću“ – istaknuo je veleposlanik Grlić Radman.

Zgasnuše svjetla, čuje se samo tihi žamor publike i započela je priča, plovilo se po povijesnim vremenima i književnim

ostvarajima. Vila Velebita i Veliko prelo čarolijom su prizivali velikane zajedničke nam hrvatsko-mađarske povijesti i Hrvata u Mađarskoj, oživjele su naše pjesme, plesovi i običaji. Na sceni su se pojavili kralj Zvonimir, Nikola Zrinski (Dušan Grković), Lijepa Jelena (Jadranka Čepelsigeti), Kolo-man Mudri, Mihály Máriássy (Franjo Pakti), kralj Matija, Petar Kružić (Arlind Muhadri), Ivan Antunović, Ivan Mažuranić, Antun Karagić (Andrej Kiš), Nikola Jurišić, Nikola Karlović (Žolt Karlović), Petar Zrinski i Ivan Petreš (Antonio Kiš). Učenika Franju igrao je Franjo Füzesi, Lauru Laura Tišlerić (bivša učenica), vilu Zoricu Dorka Parádi, Dinaru Tena Šindik, učenicu Maju Maja Šindik, dijete Milena Marinković, a glasnogovornika Prela Mia Barbir. Povijesni igrokaz u povijesnome trenutku, naime u Zagrebačkome gradskom kazalištu Komedija nikada do sada nije nastupala hrvatska amaterska kazališna družina, i te večeri su hošigovci i dokazali kako nije bio uzaludan poziv na gostova-

nje u tome prestižnome kazalištu pred zagrebačkom publikom, četrsto pedeset sjedećih mjesta bilo je premalo za publiku, koju su činili uglavnom srednjoškolci. Burnim pljeskom i uzvikom „Bravo!“ nagrađen je večernji nastup Literarne i glazbeno-plesne scene. Burni je ples prekinula ravnateljica Ljilja Vokić te darovala učenicima trodnevni boravak na Plitvičkim jezerima.

Sutradan u prijepodnevnim satima posjetili su Mađarski kulturni institut „Balassi“ gdje ih je dočekao ravnatelj ustanove Dinko Šokčević. Govoreći o ustanovi, ravnatelj Šokčević reče kako je uloga te ustanove promicanje mađarske kulture u svijetu, i kulture prekograničnih Mađara, pa tako su ustanove otvorila vrata u Beču, Berlinu, Bruxellesu, Helsinkiju, Londonu, Parizu, Pragu ili u Rimu. U okvirima zagrebačkog djelovanja ostvarena su gostovanja kazališnih umjetnika, predstavljanje knjiga, izložbe ili kazališne predstave. Upravo za vrijeme posjeta hošigovaca bila

je izložba umjetnice tekstila Panni Véssey. Po dogovoru ravnateljice Gojtan i ravnatelja Šokčevića, za jesenas se planira gostovanje budimpeštanske Hrvatske škole iz motrišta kako je ta ustanova most između dviju kultura i naroda. Nakon razgledanja izložbe, i osvježavanja nastavljen je put do jezera Bundeka, gdje ih je, po obećanju zagrebačkoga gradonačelnika Milana Bandića, čekao objed. Unatoč kišovito me vremenu obilni objed protekao je u opuštenu ozračju. Na stolu su se našli čevapi, pljeskavice, pečenja, jagode i kolači. A priča se vodila o jučerašnjoj uspješnoj predstavi, i tako se rodila zamisao da gostovanja treba nastaviti od Zadra pa sve do Splita. Na onim povijesnim mjestima koja su uprizorena u kazališnome komadu. Popodne razgledanje grada, a sutradan povratak u Budimpeštu. Na putu prema mađarskome glavnom gradu putnici su zastali u Serdahelu, gdje ih je dočekala vjeroučiteljica Jelica Kőrösi i njena sestra Marica, naime one su pripremile objed za družinu. Malo šetnje uza serdahelsko jezero i polako, ali sigurno vraćanje svakodnevi.

Zagrebačko gostovanje budimpeštanske Hrvatske škole upotpunilo je sliku o nama, Hrvatima u Mađarskoj. Možda se nama čini prirodnim da naši učenici, i kada pišem naši, mislim na sve one koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika, odlično govore hrvatski jezik, sviraju na različitim glazbalima, plešu katkad i zahtjevne koreografije, glume u predstavama, ako treba, i više uloga, pjevaju od narodnih pjesama do uspješnica hrvatskih izvođača i, ne u posljednjem redu, na nadmetanjima i na mađarskoj i našoj užoj sceni jesu konkurencija. Svi su oni naš ponos i dika, sva njihova gostovanja i nastupi. Čestitka svim sudionicima, posebice maturantima što su, unatoč ispita, prihvatili nastup.

Kristina Goher

Hošigovci posjetiše i Mađarski institut u Zagrebu

Rekli su o predstavi:

Ja sam oduševljen. Silno nas sve zaintrigiralo na kakav su šarmantan i poseban način ispričali vremeplovsku priču. Lijepo složili i lijepo komponirali. Baš smo oduševljeno im pljeskali na kraju i s razlogom, probude u vama neke osjećaje koje s malim prezirom čovjek u sebi gleda. Odjednom otvore neku hrpu ljubavi prema ikavici, domoljubne ljubavi... ovo je jedna ozbiljna, prava večer koju smo vidjeli“ Niko Pavlović, ravnatelj kazališta Komedija

„Jedna prekrasna predstava, koju je jako teško i osmisliti. Jedno povijesno važno poglavlje je predstavljeno, jedan povijesni presjek kao jedna edukacija. To do sada još nije viđeno u Hrvatskoj.“ Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti

„Ja sam bila duboko impresionirana uopće mišlju da netko tako nešto napravi...“ Ljilja Vokić, ravnateljica VII. gimnazije

„Jako mi je drago bilo vidjeti predstavu, ne prvi put je gledam, ali ta predstava stalno se razvija...“ Dinko Šokčević, ravnatelj Mađarskoga kulturnog instituta „Balassi“

Blagdan Tijelova i tijelovska ophodnja Santovačke župe

Tijelovo, ili svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove, jedan je od četiriju zapovjednih blagdana, a kao pomični blagdan slavi se u četvrtak poslije svetkovine Presvetoga Trojstva, devetog četvrtka nakon Uskrsa ili deset dana nakon Duhova. Svet-

kovina u spomen na ustanovljenje Euharistije na Veliki četvrtak postao je omiljen još u 13. odnosno 14. stoljeću zbog posebno svećanih ophodnja (procesija) i hodočašća. U Hrvatskoj se Tijelovo slavi na dan, u četvrtak, ujedno je i državni praznik, a u nas se kao crkveni blagdan slavi iduće nedjelje.

U Santovu je do danas očuvana uobičajena tijelovska ophodnja. Već godinama

zajednički ophod hrvatskih i mađarskih vjernika održava se između dviju misa obilaskom četiriju postavljenih i okićenih oltara, po tradiciji dva hrvatska i dva mađarska. Tako je bilo i 8. lipnja povodom blagdana Tijelova ili, kako ga nazivaju santovački Hrvati, Br(a)šančeva. Kako se tom prigodom izlaže Presveti Oltarski Sakrament, već po običaju, i ove su godine postavljena četiri prigodna oltara na otvorenome, okićena vjerskim simbolima, svetim slikama, cvijećem, šokačkim tkanicama i čilimima, koje su tradicionalno pripremile i okitile stalne santovačke obitelji, među njima i one koje to rade već desetljećima, pa i naraštajima. Prvi oltar postavila je i okitila Irenka Sipos Varga, a četvrti, takozvani Širokov oltar, Anica i

János Vida, preuzevši ga od Marije Širok Vida, čija obitelj naraštajima njeguje ovu tradiciju. Marica Srakić Prodan već desetljećima kiti dva oltara šokačkih Hrvata, drugi i treći, nekada Deščarov (Desečarov) i Stipanov, a u tome joj pomaže i kći Anica. Prema običaju, ophodnju vjernika uljepšale su djevojke u izvornoj šokačkoj i mađarskoj narodnoj nošnji s crkvenim zastavama, te ministranti i ovogodišnji prvopričesnici, koji su na čelu povorke put posipali ružinim laticama. Iza njih, pod nebom koje su nosila četvorica crkvenih općinara hrvatske i mađarske zajednice, župnik Imre Polyák s Presvetim Oltarskim Sakramentom, te hrvatski i mađarski vjernici. Ispred svakog oltara uz čitanje Evanđelja, molitvu i blagoslov, naizmjenično na hrvatskom i mađarskom jeziku, pjevale su se blagdanske pjesme. Misno slavlje, koje je predvodio santovački župnik Imre Polyák, uljepšano je pjevanjem hrvatskih vjernika koje je predvodio župni kantor Zolt Sirok. Podsjetimo kako je Tijelovo u materijalnome smislu blagdan kruha bez kojega ne možemo živjeti, a u duhovnome smislu Isusovo tijelo bez kojeg ne može živjeti duh katolika. Blagdan je to sakramenta u kojem se na nevjerojatan i neopisiv način daruju Božja ljubav i milosrđe. Nakon višedesetljetnog zatiranja i njihova ograničavanja na ophodnje oko crkve, u nekim župama Tijelovske procesije ponovno se obnavljaju u nekadašnjem sjaju.

Tekst i slika: S. B.

Hrvatski dan u Selurincu

Kozarski ženski pjevački zbor Biser

Birjanska Hrvatska plesna grupa

U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 30. svibnja priređen je tradicionalni godišnji Hrvatski dan 2015. Program Dana kasno poslijepodne započeo je otvorenjem kojem je slijedio kulturno-folklorni program. Nastupili su: birjanska Hrvatska plesna grupa, kozarski ženski pjevački zbor Biser te KUD iz Voćina (Hrvatska). Program se odvijao na otvorenoj pozornici Središta za kulturu.

Voditelj je folklornog programa bio zastupnik selurinske Hrvatske samouprave Gabor Győrvári, koji je među nazočnima pozdravio uzvanike: generalnu konzulicu Vesnu Halugu, HDS-ova predsjednika Ivana Gugana, selurinskoga gradonačelnika Pétera Koltajia, voditelja HDS-ova Ureda Jozu Solgu, bivšega selurinskoga gradonačelnika Marka Győrvárijia i predsjednicu selurinske Hrvatske samouprave Jelicu Moslovac.

Publika koja se odazvala programu obilježavanja Hrvatskog dana imala je prilike u sat i pol vremena uživati u folklornoj baštini Hrvata iz Mađarske, kroz nastup kozarskoga ženskoga pjevačkog zbora Biser i birjanskih plesaća. Od birjanske Hrvat-

ske plesne grupe, kaže njezina voditeljica Milica Murinyi Sörös, u Selurince ih je došlo manje nego obično jer su neki dečki s KUD-om Tanac toga dana plesali u Feketiću (Feked). Birjanci se ovih dana spremaju za svoj tradicionalni Hrvatski dan, koji će u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, biti 18. srpnja. Ovi mladi plesači pobiru svojim nastupima niz pohvala.

Gledatelji, domaćini i gosti

Gosti iz Voćina još nikada nisu nastupali u Mađarskoj, ali imaju dobre veze sa selurinskim Hrvatima, uspostavljenim kroz niz programa prekograničnog natječaja IPA, i onda kada su Selurinci hodočastili Gospi Voćinskoj, kaže nam Gordana Pejić, tajnica KUD-a Voćin. To naselje u Domovinskom ratu bilo je poprilično uništeno i dok je ljudima došlo do pjesme i plesa, trebalo je godina. Nekoliko smo se godina bavili isključivo stvaranjem materijalne i kulturne baštine, kaže Gordana. Malo nas je, Voćin ima 1200 stanovnika, općinsko je središte i poznato svetište. KUD i sa svetištem dobro surađuje i ima podosta posla oko brojnih hodočašća, a slavi se i Malu i Veliku Gospu te 20. kolovoza Gospu Voćinsku.

Kozarski ženski pjevački zbor Biser utemeljile su šokačke Hrvatice starije dobi, njih desetak, kažu mi Marica Katić i Anica Crnković András, vole pjevati i družiti se, u što smo se još jednom osvjedočili u Selurincu.

Branka Pavić Blažetin

Dio članova KUD-a iz Voćina

Petroviski vjerniki čestitali svojemu dušobrižniku

Osamdeseti rođendan Ivana Šnellerera

«Va ljubavi nut preda te, Otac, došla su dica, za prijete mnoge dare hvalu dat ti od srca...» – s ovom jačkom je mnoštvo petroviskih vjernikov pozdravilo svojega farnika Ivana Šnellerera, pri svetoj maši, 9. junija, utorak, u mjesnoj kapeli Sv. Štefana. Posebnu priliku je ponudio za proslavu 80. rođendan umirovljenoga gospodina, a za hvalodavanje molitva je upućena za plodna i bogata desetljeća žitka dušobrižnika, ki je rođen u Hrvatski Sica.

Umirovljeni bivši ešpereš, kot mladi kapelan je djelovao od 1978. ljeta, već od trideset ljet, u Božjoj službi u Petrovom Selu. Kot dobri pastir čuda se je skrbio za Petrovišćane, ali i za njeve crikvene objekte. Stalno je bio u renoviranju crikav, fare, sakralnih spomenikov. Ljeta 2007. stupio je u mirovinu, dvoja ljeta kasnije je svečevao svoju zlatnu mašu, a 2011. ljeta mu je spomen-plaketom «Za Petrovo Selo» priznato vridno pastoralno djelovanje u najjužnijem gradišćanskohrvatskom selu u Ugarskoj. To ljeto se je i odselio u sambotelški stan umirovljenih dušobrižnikov, ali još i dandanas svake nedilje se vraća u Petrovo Selo služiti svetu mašu na hrvatskom jeziku, u crikvi Sv. Petra i Pavla, a gustokrat ga vidimo ovde i pri seoski ter crikveni svečevanji. – Kad pogledam danas na vas, draga braća, onda mislim da mi je vridno bilo žitak aldovati za duhovno zvanje, a vi ste tomu najbolje svidočanstvo, koliko mi je bilo drago i dostojno

služiti Gospodinu Bogu – rekao je slavljениk na početku svete maše ka je prikazana i za pokojne kotrige familije Kalocsai. «...Znamo, naš dug je veliki, njega ne znamo platiti. Božja ruka je još vekša, zato prosimo mi njega danas, na vaš dan rodjeni da vas u zdravlju dugo živi, vaše korake pozlati, vaše danke blagoslovi» – tako su jubilaru čestitali s pjesmom Ivana Nemeta i dari mjesni školari Luca Barilović i Marko Handler, a s tim svečevanju još nije bilo kraja. Na farskom dvoru petroviska načelnica Agica Jurašić-Škrapić je tumačila dobre želje u ime cijeloga sela, dobro zdravlje, veselje i još čuda skupnih spravišćev u Petrovom Selu. Duga redica čestitarov je zlamenovala neprolaznu ljubav vjernikov prema duhovniku. Pravoda je i ovput na najjačem glasu otpjevana prepoznatljiva, jedinstvena rođendanska jačka «Lipa kitica j' procvala» ka najlipše zvuči još nek u Petrovom Selu.

Tiho

Trenutak za pjesmu

u svijetu u kojem su sve stvari još samo svoji blijedi navodi ja neprestano pokušavam nešto što neće biti predaja

Robert Bebek

ERČIN – Tamošnji Hrvati, okupljeni oko Hrvatske samouprave, za ovogodišnje Tijelovo i ophodnju priredili su svoj oltar.

Blagdan Tijelova svetkovina je u spomen na ustanovljenje Euharistije na Veliki četvrtak, stoga se slavi u četvrtak poslije svetkovine Presvetog Trojstva (deveti četvrtak nakon Uskrsa). Oltar erčinskih Hrvata okičen je bio cvijećem i njihovim rukotvorinama. Ophodnja je uljepšana i time što su se članovi Zbora „Jorgovan“ i Plesne skupine „Zorica“ obukli u narodnu nošnju uza svoju zastavu.

ERČIN – Tamošnji Hrvati imaju bogatu višestoljetnu prošlost, koja se ogleda i u likovnoj umjetnosti. Tako su lani prilikom «Racog Božića» potakli restauraciju slike «Isus na Maslinovoj gori», koju je naslikala Erčinkinja Ana Bošnjak (1914. – 1988.). Sakupljenim milodarima omogućena je restauracija, pa je spomenuta slika, zasjavši u novom ruhu, izložena u erčinskoj crkvi na Veliki petak 2015. godine.

Oduševili ljepotom plesa, pjesme i svirke

Skupa plesači i tamburaši

Posebni pljesak na otvorenoj pozornici dobili su mladi plesači i tamburaši iz mađarskog Pomurja koji su svojedobno bili gosti Treće međunarodne smotre dječjega folklornog stvaralaštva čiji

je organizator i domaćin bio KUD Donji Vidovec. Osim gostiju iz Slovenije, s međunarodne scene došli su mladi plesači iz Fičehaza, a njihov su ples pratili mladi tamburaši «Kitica» Obrazovnog središta «Nikola Zrinski» iz Kerestura. Mladu plesnu skupinu činili su učenici trećeg razreda. Plešu tek godinu dana, i to pretežno međimurska narodna kola, a plesati ih uči njihova učiteljica *Henrieta Novak*. «Kitičini» tamburaši sviraju tri godine. Jedni i drugi pokazali su kako im je „Međimurje izuzetno blizu“.

Plesači i tamburaši skupa

Tekst i snimke: *Mladen Grubić*

Bogatstvo...

Udvarski Hrvati

Festival narodnosti u Angyalföldu

Tradicionalna te možda i najposjećenija priredba budimpeštanskoga XIII. okruga jest Festival narodnosti, koji se svake godine priređuje u vrtu crkve sv. Mihovila u Ulici Babér. Cjelodnevni program dana posvećen je onim narodnostima koje su u toj gradskoj četvrti osnovali svoju samoupravu. Posljednjega svibanjskog dana s plesom, pjesmama, izložbama i kulinarским specijalitetima predstavile su se armenska, bugarska, grčka, hrvatska, njemačka, poljska, slovačka, srpska i romska zajednica. U prijepodnevnim satima najmlađe posjetitelje čekale su narodnosne radionice ručnih radova, dječje igre i plesovi, glazbom popraćene dječje priče, a popodne su pozornicu na otvorenome zauzeli folklorasi. Svaka je manjina na raspolaganje dobila svoj šator, u kojem se mogla predstaviti s rukotvorinama, slikama i inim sadržajima. U tom okrugu od uvođenja narodnosnog samoupravnog sustava djeluje Hrvatska samouprava,

ovoga ciklusa njezini članovi jesu: Jelica Pašić Draško i Vera Draško, a predsjednik je Ladislav Romac. Za djelovanje im je od okruga dodijeljen iznos od tri milijuna forinta, i osim državne potpore na osnovi dobivenih bodova na ostvarene sadržaje 772 tisuće forinti. Prije dvije godine na toj je priredbi, na njihov poziv, gostovao tukuljski sastav „Komšije“ i priređena je izložba crno-bijelih fotografija „Stoljetna prošlost bačkih Hrvata“, lani su se predstavili gosti iz baranjskoga Kozara, a ovom prigodom spletom slavenskih plesova andzabeška plesna skupina „Igraj kolo“. Ispod šatora bile su izložene rukotvorine i lutke u narodnim nošnjama, a goste su čekali ukusni čevapčići. Hrvatska samouprava XIII. okruga podupirala je Nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“, ljetni dječji tabor budimpeštanske Hrvatske škole, a jesenas planiraju vjersko putovanje po Dalmaciji.

Narečena samouprava ubraja se u one

rijetke koje na svoje priredbe redovito pozivaju sudionike iz provincije, kako bi pokazale i većinskome narodu bogatu i

Velik uspjeh andzabeške skupine

raznovrsnu kulturnu i povijesnu baštinu Hrvata u Mađarskoj.

Kristina Goher

Nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“, Budimpešta 2007., piše na podnožju prijelaznog pehara, koji je proputovao Hrvatsku te Bosnu i Hercegovinu, naime posljednjih godina našim su se nogometašima pridružile momčadi iz Trogira i Hercegovine, koje su također bile pobjednice Turnira. Profesor glazbenog odgoja Hrvatske škole Stipan Pančić, „Pača“, kako smo ga svi zvali, ljubitelj nogometa, utorkom se pridruživao nogometašima rekreativcima u školskoj športskoj dvorani malo „ganjati loptu“. Do toga kobnog utorka, 21. studenoga 2006. godine, naime preminuo je u 47. godini. Iduće je godine na poticaj Mate Filipovića, predsjednika Hrvatske samouprave X. okruga (Majdana), pokrenut taj Turnir, a kao organizator pridružila se Hrvatska samouprava grada Budimpešte, potom Novoga Budima i postupno su ga podupirale i druge hrvatske samouprave u Budimpešti. Osmi Turnir priređen je u

„In memoriam Stipan Pančić“

sklopu Hrvatskoga dana, 6. lipnja 2015., također u športskoj dvorani budimpeštanske Hrvatske škole. Toga su dana zaigrali momčadi iz Baje, Dušnoka, Koljnofa, Zale, Trogira i domaća momčad, sudac je bio Tibor Fekete. Prvi put u povijesti Turnira na terenu su zaigrale i djevojke, naime Koljnofci su sudjelovali s mješovitom momčadi. Na početku nazočne su u ime organizatora pozdravili predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh, i predsjednik Hrvatske samouprave X. okruga (Majdana) Mate Filipović. Nazočne je pozdravio i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, dobrodošlicu je svima zaželjela i ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan. U polusatnim utakmicama bilo je dvoboja i bez pogotka, primjerice Trogir – Dušnok, ali su lanjski pobjednici, Zalci, s devet golova porazili koljnofsku momčad. Pri završnici za treće mjesto zaigrali su Dušnok i Koljnof, a za pobjedu Trogir i Zala. Šesta je domaća momčad, peta bajska, četvrta koljnofska, treća dušnočka, druga zalska. Pehar putuje u Trogir, naime sedmercima su Dalmatinci nadmašili Pomurce. Najbolja je igračica turnira, po izboru sudca, Koljnofkinja Danijela Grubić.

Sudionici Nogometnog turnira „In memoriam Stipan Pančić“

Kristina Goher

Radosni 20. jubilej prisičkoga «Zviranjka»

«Bog plati za vaše snage, ideje, pokretanje, i za borbu za naš mali narod na dobrobit ovoga sela...»

Kad su pred dvadesetimi ljeti dva pedagoga, mladi János Vaskó, ki je došao kot učitelj sa svojom hižnom družicom podučavati u Prisiku, i sin ovoga sela, umirovljeni školnik Lajoš Brigović utemeljili Hrvatsko društvo za očuvanje tradicije i polipšavanje sela „Zviranjak“ zbudili su želju i volju mnogim aktivistom na Prisiki da znova znaju cijeniti i poštovati ter i prezentirati ono jerbinstvo, kojega su na nje ostavili hrvatski preci. Tako je gvišno bilo prik ovoga djelovanja veselje, druženje, sastanki s prijateljima u Hrvatskoj (Šiljakovini i Voloderu), zvanaredni nastupi, kvalifikacije, nepozabljivi i ganutljivi trenutki. Ali nisu samo spominke skupadošli svečevati 13. junija, u subotu, pozvani gosti ter bivši i sadašnji kotrigi Društva, ki su prez sumlje i pojedinačno zaslužni za postojanje Zviranjka prik toliko ljet.

Svečevanje je započeto u farskoj crkvi Sv. Egidija s glavnim celebrantom hrvatske maše Joškom Kuzmićem iz Frakanave, ki je došao iz susjedstva s Prisičani proslaviti ov radosni jubilej hrvatske kulture. Pri sve-toj prodiki je naglasio, potribni su nam i danas zviranjki za širenje plemenitih i vječnih vridnosti, jer su izazovi jako veliki u našoj skupnoj Europi, što naliže gajenje materinskoga jezika, svisti i tradicije. Zahvalio se je svim pokretačem, osnivačem društva ki su bili na neki način svenek prosvetitelji, teklići i borci hrvatske kulture, a i katoličanske vjere. – Bog plati za

vaše snage, ideje, pokretanje, i za borbu za naš mali narod na dobrobit ovoga sela. Željim vam dar Duha Svetoga, velika srca za naš hrvatski narod i kulturu da budete samosvisni i uvjereni u posebnosti vaše lipe Prisike i okolice, naše gradišćansko-hrvatske kulture i da budete jaki u održavanju kulturne šarolikosti i jezičnih dobar – je rekao prodikač s kim su skupa služili mašu zahvalnicu Štefan Dumović, židanski, i István Németh, domaći farnik. Društveni barjak, tamburaška mužika i gradišćanska kavalkada narodnih nošnjev ter svečana atmosfera je zavladała u povorki, potom pak u velikom šatoru u parku kod Ribnjaka, kade su nastupali pri-

jatelji, folkloriši iz okolišnih naselj: pjevački zbor Danica iz Bika, HKD «Čakavci» iz Hrvatskoga Židana, jačkarni zbor «Zora» iz Kisega, TS «Židanci» i TS «Židanski bečari», kot i dičji tančoši Hrvatskoga Židana i židanski ženski korus «Peruška Marija». Ju-

bilarom su čestitali Štefan Krizmanić, predsjednik Hrvatske samouprave Željez-

ne županije, i Ivan Bušić, savjetnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti. Janoš Grüll, načelnik sela je hrabrio negdašnje i sadašnje aktiviste Društva da budu svisni svojega poslanstva ter se i dalje aktivno zalažu za održavanje tradicij, gajenje materinske riči, posebno pak za prikdavanje toga bogatstva mladjim generacijam. Za zahvalu je uručio spomenice osnivačem Jánosu Vaskóu, udovici Lajoša Brigovića, teti Janki,

bivšim predsjednikom Društva, Ferencu Grüllu, Janošu Puškeru, Anamariji Singer, Štefanu Nicklu, Moniki Nickl, i sadašnjim dužnosnikom Andrei Meršić, Pavlu Nicklu i Kristijanu Čenaru. Od zbora smo čuli rijetke bisere jačkarnoga repertoara, tamburaši su nas razveselili lipimi melodijami, a u izvedbi tančošev smo prepoznali elemente jako uspješne koreografije «Prisichkoga mesopusta». Krajnju prisichku notu su nam ponosno odjačili domaćini ki su se misece dugo marljivo pripravljali na veliku svetačnost, ka je povukla čuda Hrvatov iz okolišnih sel, Austrije i Hrvatske uprav tako, kot i k nočnoj fešti s Bonfersöljom i Juice Teamom. Obavezno do svitanja...

Martinci - završena uspješna školska godina

Martinačka dvojezična osnovna škola polako je zatvorila svoja vrata te su i djeca i djelatnici škole potkraj lipnja otišli na zasluženi odmor, kaže ravnateljica škole Ruža Hideg koja ni u ovim mjesecima neće mirovati. Mnogo toga treba napraviti, srediti, pripremiti kako bi sljedeća školska godina počela u redu i nesmetano. Kako saznajemo, prvi razred martinačke osnovne škole od školske godine 2015./16. započet će s osam učenika. Nije to velik broj, ali smo za sada zadovoljni, kaže ravnateljica Hideg dodajući da je sve manje djece, malo ih je i u mjesnom vrtiću, ali je on još uvijek temelj za martinačku školu koju pohađaju uglavnom martinačka i križevačka djeca. Od škole se završetkom školske godine 2014./15. oprostilo šest osmaša, od kojih jedna učenica, Kata Horvat, svoje školovanje nastavlja u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleža, dvoje učenika u pečuškim gimnazijama, a troje učenika u srednjim stručnim školama. Oproštajna svečanost priređena je 20. lipnja. Na pitanje kako ostvaruju suradnju s područnim uredom Centra „Klebelsberg“ koji ima sjedište u Šeljini, i u čijoj se nadležnosti nalaze i dvije škole u kojima se odvija nastava hrvatskoga jezika, jedna dvojezična martinačka, a druga starinska škola u kojoj se odvija nastava hrvatskoga jezika u satnici predmetne nastave hrvatskoga jezika (narodnosna satnica), Ruža Hideg odgovara da izvrsno surađuju, posebice s voditeljicom Zitom Matović koja je uvijek u pomoći, pa pronalaze načine suradnje na obostrano za-

dovoljstvo. Nemaju nikakvih teškoća, stalna su usavršavanja pedagoškog kadra, te se u dogovoru pokrivaju svi dodatni zahtjevi za potporom ako je to potrebno pri ostvarenju programa u školi i oko nje. I ove godine 14 učenika boravit će u jezičnim kampovima Hrvatske državne samouprave, u Zavičaju u Vlašićima. Polovinu troškova boravka učenika snosi martinačka Hrvatska samouprava, kojom i ovim putem zahvaljuje na pomoći. Učenici su i prošle školske godine aktivno sudjelovali raznoraznim predmetnim natjecanjima. U školi je organizirano i školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku, a škola je već dva desetljeća domaćin i Županijskog natjecanja u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku „Josip Gujaš Đuretin“. Djeca su sudjelovala državnim natjecanjima, tako i onima u okviru sustava natjecanja HDS-a Croatiada, i postigla zapažene rezultate. Radimo u prostorima obnovljene škole s iznimnom informatičkom opremljenošću, zgrada je obnovljena izvana i osuvremenjena iznutra, koliko je to bilo moguće, kaže ravnateljica Hideg. Veoma se ponose ostvarenim rezultatima, jednako kao i naučenim zna-

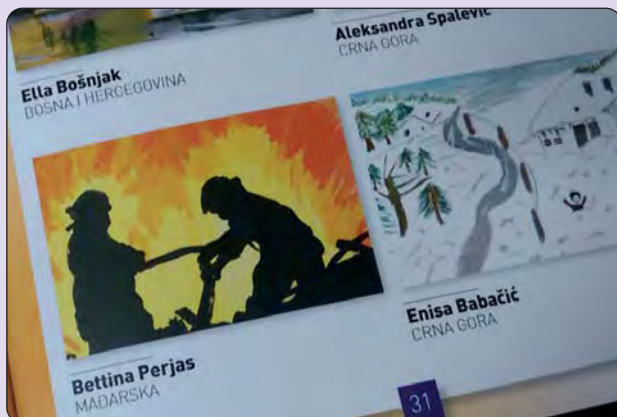
Na Croatiadi u Santovu

njem preko programa TIE, koji su u školskoj godini koja je iza nas provodile učiteljice Nevedel Jánosné i Gyutasi Zoltánné u suradnji s đlačkom samoupravom škole. Zadovoljni smo, radimo u idealnim uvjetima, samo da nam je i broj učenika malo veći, tada bismo bili još sretniji, reče ravnateljica martinačke dvojezične škole Ruža Hideg.

Ruža Hideg pohvalila se i uspjehom koji je učenica Betina Perjaš postigla na ispisu Natječaja likovnih radova Direkcije uprave za zaštitu i spašavanje Baranjske županije za učenike osnovnih škola. Naime, već petu godinu zaredom Državna uprava za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske organizira Natječaj za likovne, literarne i fotoradove djece predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske dobi te djece s posebnim obrazovnim potrebama, a ovogodišnja tema glasila je „katastrofa i snaga zaštite i spašavanja“.

Organizatori, uz već uobičajene kategorije, ove su godine natječaj učinili otvorenim i za učenike osnovnih škola iz pograničnih mađarskih županija Baranje, Šomođa i Zale, preko Direkcije uprave za zaštitu i spašavanje u spomenutim županijama. Cilj je natječaja bio skrenuti pozornost djeci na prirodne i civilizacijske katastrofe, i na mogućnosti njihova nastanka, te skrenuti pozornost na sustav zaštite građana, poradi poticanja dječje kreativnosti. Najbolji su radovi prosljeđeni Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske, a najbolji sudionici nagrađeni poklon-paketima i spomenicama uručenim u svečanim okvirima. Betina je nagradu primila u sklopu svečanosti

Državna uprava za zaštitu i spašavanje petu godinu zaredom organizirala je NATJEČAJ za likovne, književne i fotoradove djece i mladih predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske dobi te djece i mladih s posebnim potrebama iz Republike Hrvatske na temu katastrofa te snaga zaštite i spašavanja. Na natječaj je za školsku godinu 2014./2015. stiglo je preko 3500 radova i, nakon odabira na županijskoj razini, u sjedište uprave zaprimljeno je ukupno 358 radova, od kojih 91 književni, 240 likovnih i 27 fotoradova. Ovogodišnja suradnja s Agencijom za odgoj i obrazovanje, Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Ministarstva znanosti omogućila je odabir najuspješnijih radova. Radove su poslale Mađarska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora.

LJETNI PRAZNICI

Dan državnosti Republike Hrvatske - 25. lipnja

Dan državnosti blagdan je kojim se obilježava povijesna odluka o pokretanju postupka razdruživanja Hrvatske od ostalih bivših jugoslavenskih republika, a koju je Hrvatski sabor donio 25. lipnja 1991. Toj odluci prethodila je referendumska odluka većine hrvatskih građana, (92,18 posto) da Hrvatska neće ostati u Jugoslaviji kao jedinstvenoj saveznoj državi. Na temelju takvog očitovanja volje hrvatskih građana, a nakon neuspjeha pregovora s ostalim bivšim jugoslavenskim republikama o izlasku iz državopolitičke krize, Sabor Republike Hrvatske donio je na zajedničkoj sjednici sva tri saborska vijeća Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske. Na toj je sjednici Sabor Republike Hrvatske donio i Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske.

Međunarodni dan borbe protiv zlouporaba droge

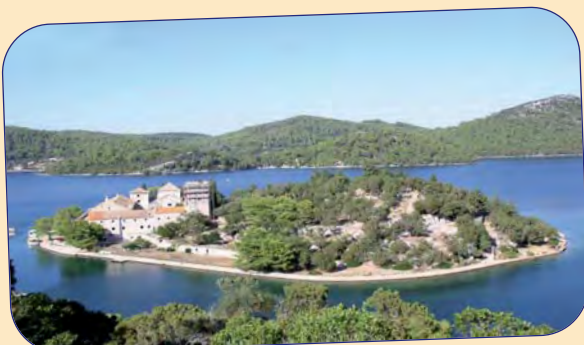
Dan 26. lipnja obilježava se kao Međunarodni dan borbe protiv zlouporaba droga i nezakonite trgovine njima, a cilj mu je upozoriti na mnoge oblike zlouporaba opojnih droga, od proizvodnje, preko razdiobe do kupnje i, posljedično, do mnogih bolesti ovisnosti. Droga prouzrokuje štetne posljedice za ljudski organizam, može oštetiti jetra, bubrege, mozak. Često se nudi na ulici, oko škole, u diskotekama itd. Kako biste se zaštitili od nje, trebate imati određene obavijesti o njima.

Najpoznatije droge među mladima jesu marihuana, hašiš, ecstasy, LSD. **Marihuana** je preparat biljke kanabis (indijske konoplje). Nakon sazrijevanja biljke se suše, sitne i tiješte te se najčešće prodaje u obliku cigarete. **Hašiš** je preparat koji se pravi preradbom najdjelatnijih dijelova marihuane. Na uličnom se tržištu pojavljuje u raznim oblicima, najčešće kao "plastelinska masa" koja izgledom najviše podsjeća na kockicu ili kuglicu čokolade (svijetlo ili tamno smeđe boje). **Ecstasy** je sintetička droga i spada u skupinu psihostimulatora. Na tržištu se pojavljuje u različitim oblicima, bojama i simbolima na sebi. Tablete se uzimaju uz velike količine tekućine na tulumima i diskotekama. Osoba koja je uzela ecstasy, postaje prividno jača i čini se da sva pršti od energije. **LSD** spada u halucinogene droge. Proizvodi se polusintetičkim putem iz lizerginske kiseline. To je bijeli prah bez ukusa i mirisa i lako je rastopljiv u svim tekućinama. Na ulično tržište dostavlja se na komadiću papira, ne većem od nokta. On se jednostavno otopi u ustima ili u vodi, čaju, kavi. Glavna je osobina LSD-a da iskrivljuje osjećaj stvarnosti proizvodeći priviđenja, samoočmanu i halucinacije.

Razglednica iz Hrvatske

Nacionalni park Mljet

Nacionalni park Mljet obuhvaća sjeverozapadni dio otoka Mljeta, najljepši i najšumovitiji otok Jadrana, jedan od najprivlačnijih bisera Mediterana. Izdvojen i nedirnut, otok mistike, maslina, vinove loze i bogatih šuma idealan je za istraživanje bogate flore i faune te za spokojno uživanje u ljepoti netaknute prirode. Tajanstvene špilje, kristalno jezero čak su i Odiseja naveli da provede sedam godina s nimfom Kalipso na ovom otoku.

Marihuana

Hašiš

LSD

Ecstasy

Droga

Pomurska djeca u Ivanovcu

Na poziv ivanovečke osnovne škole i njezine fotoradionice, 29. svibnja pomurska su djeca boravila na Danu sporta i roštilja u Ivanovcu, gdje su se u okviru športskih igara družila sa svojim vršnjacima.

Pomurska djeca s domaćinima u ivanovečkoj školi

Suradnja između pomurskih ustanova, hrvatskih samouprava i ivanovečke škole, odnosno Foto-kino kluba započeta je na poticaj petripske Hrvatske samouprave. Tako su lani predstavnici naselja Ivanovca

posjetili kerestursku i serdahelsku školu i upoznali se s tamošnjim ustanovama, te je uspostavljena veza s hrvatskim samoupravama. Nakon toga slijedila je Međunarodna filmska radionica u Ivanovcu u kojoj

su sudjelovala i pomurska djeca, te zajedničke filmske radionice u Pomurju, prilikom kojih su naučene razne tehnike slikanja, snimanja, ponašanja ispred kamere i iza nje. Dan sporta bio je ponovno prilika za produbljevanje suradnje, za druženje. Pomursku djecu i njihove pratitelje Anicu Kovač, ravnateljicu keresturske škole, i Bernadetu Blažetin, vijećnicu serdahelske Hrvatske samouprave, pozdravila je ravnateljica ivanovečke ustanove Palmina Novak te voditelji filmske radionice Nataša Kralj i Radovan Petković. Pomurska su se djeca upoznala sa školom, pogledala školski vrt, igrala odbojku s vršnjacima, a nakon fizičkog umora uz roštilj su se družila, a predstavnici partnerskih ustanova i organizacija razgovarali o daljnjoj suradnji. Prema dogovoru, ove će se godine Međunarodna filmska radionica prirediti u Pomurju u organizaciji serdahelske i keresturske Hrvatske samouprave u kojoj će sudjelovati učenici ivanovečkog Foto-kino kluba. Prema planovima, u radionici će biti snimljeni pomurski običaji.

beta

Zagrebački ravnatelji u Serdahelu

Posredstvom Margit Mirić, ravnateljice draškovečke osnovne škole, 21. svibnja u Serdahelu su gostovali ravnatelji raznih zagrebačkih osnovnih škola i predstavnici Izdavačke kuće Školske knjige.

Zahvaljujući potpisanom sporazumu između Osnovne škole Katarine Zrinski i draškovečke osnovne škole, odnosno Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“, Serdahelci dobro surađuju na polju odgoja i obrazovanja s matičnom domovinom. U okviru toga otvaraju se nove mogućnosti za suradnju. Predstavnici Školske knjige i zagrebačkih osnovnih škola stigli su u Serdahel poradi uspostavljanja veza. Skupinu ravnatelja predvodili su Margit Mirić, ravnateljica draškovečke škole, i Ante Tomić, voditelj stručnih suradnika kod izdavačke kuće. Predstavnici Školske knjige već su više puta posjetili serdahelsku školu, poklonili knjige, a ovaj put su stigli s raznim nastavnim pomagalicama za učenje hrvatskoga jezika. Zagrebačko izaslanstvo u serdahelskoj školi primila je ravnateljica Marija Bišković te im je predstavila djelovanje škole, odnosno zgradu. Gosti su posjetili i neka zanimanja izvan-nastavnih djelatnosti, a nakon toga obišli selo. Vijećnici Hrvatske samouprave ukratko su govorili o podrijetlu Hrvata, te im predstavili Zavičajnu kuću i mjesnu crkvu Srca Isusova, a u Fedakovoj kuriji ih je primio serdahelski načelnik Stjepan Tišler, koji je ukratko predstavio selo.

Predstavnici zagrebačkih škola izrazili su želju za suradnjom s hrvatskim narodnosnim školama iz Mađarske. Prema zamislim Žarka Čorića, ravnatelja Osnovne škole Vjenceslava Novaka, bila bi vrlo korisna razmjena učenika u nastavi, koja bi pomogla uče-

nicima hrvatskoga podrijetla u očuvanju narodnosnog jezika, a zagrebačkim učenicima da se upoznaju s narodnostima i u drugim zemljama. O daljnjim mogućnostima suradnje raspravljat će se najesen. Zagrebačko je izaslanstvo nakon Serdahela nastavilo put do Šoprona i Koljnofa kako bi se upoznalo i sa životom građanskih Hrvata.

beta

Gosti iz Zagreba posjetili su likovnu radionicu.

Državni dan Saveza Hrvata u Tukulji

Kultura i gastronomija

Savez Hrvata u Mađarskoj organizirao je već tradicionalnu državnu priredbu *Kultura i gastronomija Hrvata u Mađarskoj*, koja je ove godine ustrojena 6. lipnja u Peštanskoj regiji, u Tukulji, gdje prema posljednjem popisu pučanstva obitava umalo 200 Hrvata, ali podrijetlom zasigurno i znatno više. Pozivu organizatora odazvali su se članovi krovne hrvatske udruge iz raznih hrvatskih regija u Mađarskoj, ponajprije iz Bačke, Baranje, Podravine i Pešte, a iz Gradišća i Pomurja nije bilo organiziranih sudionika. U dvorištu mjesnog doma kulture, okupljeni iz raznih krajeva Mađarske, predstavili su se svojim kulinarskim posebnostima. U prigodnome kulturnom programu predstavila se domaća hrvatska zajednica, nastupila su tukuljska kulturna društva, od najmlađih do odraslih.

Okupilo se mnoštvo Tukuljaca.

Nakon okupljanja u ranim popodnevnim satima, čelnici Saveza Hrvata u Mađarskoj, Hrvatske državne samouprave, domaćini i uzvanici, predvođeni predsjednikom tukuljske Hrvatske samouprave Ladislavom Halasom, na mjesnom groblju položili su vijence sjećanja trojici poznatih tamošnjih kulturnih djelatnika, među njima i Ivanu Agatiću, jednom od glavnih organizatora tamošnjega kulturnog života, voditelju mjesne folklorne skupine.

Otvarajući priredbu, u ime SHM-a okupljenima se obratio Joso Ostrogonac, koji je uz ostalo istaknuo da je nakon Bačke i Gradišća, ova državna kulturna i gastronomska priredba stigla i u Peštansku regiju. Kako reče, nije slučajno da je za domaćina odabrana upravo višenacionalna Tukulja u Peštanskoj regiji u kojoj djeluje i Hrvatska samouprava, a uz to ima i bogat kulturni život. Svojom nazočnošću priredbu su uveličali generalna konzulica

Domaćini su se potrudili kako bi jelom počastili okupljene.

Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Haluga, zamjenik veleposlanika u Budimpešti Ivan Bušić, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, tukuljski gradonačelnik Pál Hoffman, i brojni drugi uzvanici...

Nakon kraćih priprema, započelo je kuhanje regionalnih družina, koje su se

predstavile s prepoznatljivim kulinarskim specijalitetima. Druženje je uljepšano kulturnim programom domaćina na otvorenoj pozornici. U nastavku su se s pučkim plesovima, pjesmama i melodijama domaćih Hrvata, ali i drugih etničkih skupina predstavila mjesna društva: djeca tukuljskog vrtića «Duga» s hrvatskim igrama, KUD «Tukulja» s bunjevačkom koreografijom, te pomurskim plesovima, baranjskim plesovima, a prikazali su i jedan mađarski ples iz Szilárdsága, Pjevački zbor «Komšije» s hrvatskim pjesmama, učenica tukuljske škole kazivala je stihove Grigora Viteza Najljepša boja. Slijedio je muški pjevački zbor tukuljskih Hrvata, te na kraju opet Orkestar «Prekovac». Dodajmo da je međuvremeno u športskoj dvorani odigran i prijateljski susret domaćih veterana i Podravine.

Položeni su vijenci sjećanja na tukuljskome groblju.

U okviru programa svojim štandom, izložbom rukotvorina, među njima i stotinjak godina starim prslukom svoje šukunbake, te knjigama predstavio se József Szilágyi, istraživač mjesne povijesti. Na njegovu se štandu mogla i kupiti njegova najnovija knjiga *Fejezetek a tököli rácok és a velük együtt élő népcsoportok történelméből*.

Obilazeći predstavnike naših hrvatskih regija, otkrili smo pravi bački paprikaš i nadaleko poznati riblji paprikaš. Baranjski šokački grah kuhao se u zemljanim loncima, Peštanci su prvi put pripremili gulaš od graha s tri vrste mesa (divljač, govedina i svinjetina), a najbogatiji bio je stol najbrojnije družine iz Podravine, iz raznih naselja, koja je pripremila pečeni odojak, paprikaš i svinjsku pečenku.

Kako je uz ostalo reče SHM-ov predsjednik Joso Ostrogonac, dogodine možda će ovu priredbu organizirati ponovno u jednoj od onih regija u kojoj Savez ima najmanje članova.

Tekst i slika: S. Balatinac

2015

- 03.07. Kiseljak
- 04.07. Vitez
- 05.07. Podmilačje
- 06.07. Pakrac
- 07.07. Bjelovar
- 08.07. Šopron / Kalnik
- 09.07. Varaždin
- 10.07. Pinkovac
- 11.07. Prisika
- 12.07. Veliki Borištof
- 13.07. Pajngrt
- 14.07. Umok
- 15.07. Koljnof
- 16.07. Beč
- 17.07. Bizonja
- 18.07. Hrvatski Grob
- 19.07. Mikulov

Pokloni iz Murskoga Središća sambotelskoj čuvarnici

Zahvaljujući poznanstvu i odličnom prijateljstvu med općinama Narda i Mursko Središće, Kristina Glavanić, načelnica južnogradisačkog naselja, posebnom prošnjom je poiskala Dražena Srpaka, načelnika Murskoga Središća. Naime, dica hrvatske grupe čuvarnice «Čarobni dvorac» u Sambotelu htela su s hrvatskom pantlikom na ruki zbogomdati ovoj ustanovi i ganuti se na put u školu.

Dražen Srpak, načelnik pograničnoga naselja u Hrvatskoj, sve je učinio da se ta želja spuni mališanom i sam je donesao 21. majuša, u pratnji mnogo darov i ta mali simbol hrvatstva. Ni dica nisu ostala «dužna», goste iz Hrvatske u pratnji nardarske načelnice ter Zsolta Solymosija, referenta za narodne grupe grada Sambotela, pozdravila su posebnim, naravno, hrvatskim kulturnim programom. S tim su pak zavrдила i dodatne poklone iz Hrvatske, knjižice, čokolade, slatkiše i sliku na stijenu sobe. Poziv za cijelu grupu na izlet u Hrvatsku, vjerojatno je još više polipšao dan svim malim Hrvatim u sambotelskoj čuvarnici.

XIII. Hrvatski dani u Šopronu

Hrvatska samouprava grada Šoprona, Šopronsko hrvatsko kulturno društvo, Čakavska katedra Šopron, Matica hrvatska Šopron, Društvo Hrvati srdačno Vas pozivaju na XIII. Hrvatske dane u Šopron, od 26. do 28. junija. U petak, 26. junija, u šopronskoj Rejpal-hiži se priredjuje od 16 uri Dan otvorenih vrat Instituta PanoniQm. Gost je znanstveni direktor Instituta, dr. Igor Šipić iz Splita. U 17.30 uri slijedi prezentacija Regionalnih studijov VII ter su svi nazočni pozvani na pravi renesansni ugodjaj u hiži i na dvoru, na skupno druženje uz tamburašku muziku. U subotu, 27. junija, čeka Vas koncert HKPD-a „Matija Gubec“ iz Rume, od 19.30 uri, u Konferencijskom centru Ferenca Liszta (Petőfijev trg). Nediljnu svetu mašu u crkvi Sv. Mihovila, početo od 16 uri, celebrira dr. Anton Kolić, ratištofski farnik, a od 18 uri na šopronskom Glavnom trgu nastupaju hrvatska društva: dica trojezične čuvarnice u Šopronu uz pratnju TS „Starci“, Koljnofski tamburaši, TS „Starci“ iz Šoprona, KUD „Zviranjak“ iz Prisike s tančenim opusom „Prisički mesopust“. Na kraju programa se predstavlja II. putovanje Gradišćanskih Hrvatov „Po staza naših starih 2015.“ XIII. Šopronske hrvatske dane materijalno su podupirali i Ministarstvo ljudskih resursa ter Samouprava grada Šoprona.

HRVATSKE ŠICE – U okviru «Ture vjernosti», u spomenutom selu 28. junija, u nedilju, u 14 uri se začme svečani program polag crikve Sv. Ane. Načelnik Hrvatskih Šic Vilmoš Bugnić će pozdraviti goste, a svečani govor će održati dr. Csaba Hende, ministar obrane. Potom će se otkriti i blagosloviti spomenik s drivenom spomen-pločicom «Communitas Fidelissima», što je djelo petrovskog drivorezbara Ferenca Hogye. Za svečavanjem svi su pozvani u Kulturni dom na svečani program u kom će sudjelovati mjesni jačkarni zbor «Slavuj» i harmonikaš Atila Šimon.